

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2024, 8(3): 256-270.

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1445](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1445)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Offshoring Kavramının Türkçeleştirilerek Turizm Dil Terminolojisine Kazandırılması Üzerine Bir Araştırma

Doç. Dr. Ayşe ATAR YILMAZ, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Samsun, e-posta: ayse.atar@omu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9060-6684>

Prof. Dr. Muharrem TUNA, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Ankara, e-posta: muharrem.tuna@hbv.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5526-7122>

Öz

Toplulukların kendilerini ifade etme şekli olarak bilinen dil, insanoğlunun geçirdiği bütün değişimleri yansıtmaya özelliğine sahip mükemmel bir aynadır. Bugün Türkçecilik bilincinin zayıflaması, yabancı sözlere özentinin artması ve terim kargaşası 21. yüzyıl Türkçesini etkileyen en önemli problemlerdendir ve eğer farkındalık yaratılmazsa artmaya da devam edeceği görülmektedir. Bir milletin önemli miraslarından birinin dil olduğu bilinciyle yapılan bu çalışmada Türkçesi olmayan offshoring kavramının, terimleştirme yoluyla Türkçe söz varlığına katılması amaçlanmıştır. Buradan hareketle çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılarak Türkçeleştirme yöntemi oluşturulmuş, dilsel geçerliliğin sağlanması aşamasında dilbilim uzmanlarının, kavramsal geçerlilik aşamasında ise turizm akademisyenleri olmak üzere çift taraflı uzman görüşlerine başvurulmuştur. Çalışmanın içeriğinin yanı sıra Türkçeleştirilmesi için geliştirilen terim önerileri aşamaları da Türk Dil Kurumu uzmanları ile Ankara'da yapılan görüşmeler sonrası, dil kurallarına bağlı olarak yapılmış ve kavrama uygun çeşitli mantık sistemleri geliştirilmeye çalışılmıştır. Uzman görüşleri sonucunda literatürde İngilizce adıyla kullanılan offshoring kavramına Türkçe olarak "Dış Üretim Temini" kavramı uygun görülmüş bunun yanı sıra çeşitli Türkçe önerilerle de kavram geliştirilmeye çalışılmıştır. Türkçeye sahip çıkmanın giderek önem kazandığı günümüzde, daha önce örneğine rastlanılamayan bu çalışmanın, turizm alanında oldukça fazla sayıda yer alan yabancı kavramların Türkçeleştirilmesinin yaygınlaşacağı, bundan sonraki süreçler için Türkçeleştirmenin benimsenerek TDK sözlüğünün genişlemesine de yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Offshoring, Dış Üretim Temini, Turizm, Türkçeleştirme, Türkçenin Korunması.

Makale Gönderme Tarihi: 12.06.2024

Makale Kabul Tarihi: 06.09.2024

Önerilen Atf:

Atar Yılmaz, A. ve Tuna, M. (2024). Offshoring Kavramının Türkçeleştirilerek Turizm Dil Terminolojisine Kazandırılması Üzerine Bir Araştırma, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(3): 256-270.

Journal of Turkish Tourism Research

2024, 8(3): 256-270.

DOI: [10.26677/TR1010.2024.1445](https://doi.org/10.26677/TR1010.2024.1445)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

A Research on the Introducing of the Concept of Offshoring into Tourism Language Terminology by Translating it into Turkish

Associate Prof. Dr. Ayşe ATAR YILMAZ, Ondokuz Mayıs University, Faculty of Tourism, Samsun, e-mail: ayse.atar@omu.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9060-6684>

Prof. Dr. Muharrem TUNA, Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, Ankara, e-mail: muharrem.tuna@hbv.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5526-7122>

Abstract

Language, known as the way communities express themselves, is a perfect mirror that reflects all the changes that humanity has gone through. Today, the weakening of Turkishness awareness, the increase in the imitation of foreign words and the confusion of terms are the most important problems affecting 21st century Turkish and it seems that they will continue to increase if awareness is not created. In this study, which was conducted with the awareness that one of the important heritages of a nation is language, it was aimed to add the concept of offshoring, which does not have a Turkish, to the Turkish vocabulary through terminology. Based on this, a Turkishization method was created using the qualitative research method in the study, and the opinions of linguists were consulted in the phase of ensuring linguistic validity and tourism academics in the phase of conceptual validity. In addition to the content of the study, the term suggestions developed for its Turkishization were made after the interviews held with the experts of the Turkish Language Association (TDK) in Ankara, based on the rules of the language, and various logic systems suitable for the concept were tried to be developed. As a result of the expert opinions, the concept of "Foreign Production Supply" was deemed appropriate in Turkish for the concept of offshoring, which is used in the literature in English, and in addition, the concept was tried to be developed with various Turkish suggestions. In today's world where protecting the Turkish language is becoming increasingly important, it is thought that this unprecedented study will help to popularize the Turkish translation of foreign concepts, which are quite common in the field of tourism, and that it will also help to expand the TDK dictionary by adopting Turkish translation for the following processes.

Keywords: Offshoring, Foreign Production Supply, Tourism, Turkification, Turkish Language Association, Preservation of Turkish.

Received: 12.06.2024

Accepted: 06.09.2024

Suggested Citation:

Atar Yılmaz, A. and Tuna, M. (2024). A Research on the Introducing of the Concept of Offshoring into Tourism Language Terminology by Translating it into Turkish, *Journal of Turkish Tourism Research*, 8(3): 256-270.

GİRİŞ

Dünyada içinde yabancı kelime bulunmayan, tamamen kendine has kurallarıyla biçimlenmiş arı bir dil bulmak imkansızdır. Kültürleşmenin de etkisiyle her dil başka dillerden kelime alarak kullanılmaktadır. Fakat başka dillerden alınan terim, kelime aktarımlarının sayısı arttıkça bir millete özgü dil özellikleri de hızlı bir şekilde tahribata uğramaya başlamaktadır (Gülsevin, 2015:77; Kahraman, 2017:140).

Türklerin 10. yüzyıldan başlayarak İslamlaşmaya doğru gitmesi Türk dilinin yapısını da değiştirmiş, birçok kelime ve söz öbeklerinin Türkçeye kopyalanması aşaması o süreçten sonra giderek hız kazanmıştır. Önce Farsça sonrasında Arapça'nın benimsenmesi Türkçe eserlerde Farsça ve Arapça'nın sıklıkla kullanılmasıyla birlikte yaygınlaşmış, 16. yüzyıldan sonra neredeyse tüm alanlarda kullanılan terminoloji Farsça ile Arapça sözcüklerden oluşmaya başlamıştır (Zülfikar, 2011:4; Şaş, 2020:245). 18. yüzyılda ıslahat hareketlerinin hız kazanmasıyla birlikte bu sefer de batılı devletlerle kurulan ilişkilerden etkilenen Osmanlı Devleti'nin idari ve siyasi yapısı Avrupa ülkelerindekilere benzer şekilde değişiklik göstermeye başlamıştır. Eğitim başta olmak üzere kendisini her alanda göstermeye başlayan Batılılaşma etkisi zamanla dile de yansımış, yaygınlaştıkça terminoloji sorunu ile karşılaşılmasına o dönemin aydınları ve devlet adamları çözüm olarak, Batıdan gelen terimleri Arapça ve Farsça'ya dönüştürme yoluna gitmiştir (Şahin, 2006:127; Gülsevin, 2011:302; Kara, 2016:26; Şaş, 2020:246). Bilim dünyasında yer almasının tarihi çok eskilere dayanan Türklerin öncelerde Arapça'yı bilim, Farsça'yı ise edebiyat dili olarak benimsediği ve bu dillerde çeşitli bilim ve sanat alanlarına ait eserler ortaya koyduğu çeşitli kayıtlarla günümüze kadar gelmiştir. Bunun yanı sıra bu dillerde yazılan birçok eser yine Türkler tarafından Türkçeye de çevrilmiştir (Zülfikar, 2011:1).

Geçmişten günümüze kadar uzanan bir fedakarlıkla Türkçeyi koruma, terim üretme, sözlük konusunda en geniş araştırmaları yapan ve bu alanda sürekli çalışan kurum Türk Dil Kurumu'dur. Bu anlamda dilin en önemli kurumu olan Türk Dil Kurumu'nun Türkçe'ye sahip çıkmak amacıyla oluşturduğu Türk Dil Kurultayları ve Terim Kolları bu hazırlıkların en önemli aşamaları olarak görülebilir. TDK Süreli Yayınlar Veri Tabanı'nda yer alan 1950 ve sonrası kaynaklarda tıp, gökbilim, spor, siyaset, dil bilgisi, kimya, felsefe, müzik, geometri, edebiyat, din, bankacılık, diş hekimliği, bilişim, tiyatro gibi birçok bilim alanında terim çalışmalarının yapıldığı görülmektedir (Tosun, 2005:142; Onaran, 2011:106; İlker, 2023:9; Karadeniz, 2023:140; Öz ve Özcan, 2023:421). Bilimsel terimlerin kendi anadillerinde türetilmesi ve kullanılması bilginin takip edilme aşamasında ortaya çıkacak olan anlaşmazlıkların aşılmasında önemli rol oynamaktadır. Başka bir ifade ile kendi dilinde türetilen ve kullanılmaya başlanan terimler, toplumların bilgiyi takip etmelerini kolaylaştırmakta, anadile sahip çıkmasının yanı sıra kavramın kendi dilinde yaygınlaşmasına da olanak sağlamaktadır (Göktolga, 2004:103; Pilav, 2008:267).

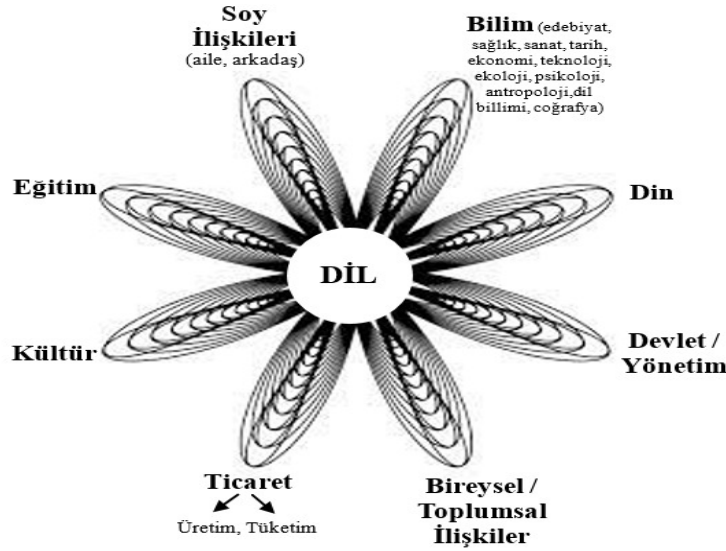
Bugün gelinen noktada en önemli mesele Türkçeye yerleşmiş Türkçeleşmiş kelimelere karşılık bulmaktan ziyade Türkçeye yeni giren veya girmeye çalışan yabancı kökenli kelimelere kendi dilinde karşılık bularak Türkçeyi korumaya çalışmaktır (Balaban, 2015:573). Bu bakış açısından yola çıkarak özellikle bu çalışmada İngilizce olarak kullanılan *Offshoring* kavramının Türkçeleştirilerek terim haline getirilmesi amaçlanmıştır. Daha önce benzer bir örneğine rastlanılmamasından dolayı, yapılan bu çalışma alanda ilk ve özgün olma, farkındalık yaratma konusunda önemli bir yer teşkil etmektedir. Her ne kadar kavramların Türkçeleştirilmesinde yöntem, kural ve mantık sistemleriyle ilgili bir çalışmanın olmadığı görülse de (Demirkuş ve İlçin, 2016:387) bu çalışmada turizmde de kullanılan yabancı bir kavramın Türkçeye kazandırılmasında uygulanan yöntemle ilgili olarak farklı kural ve mantık sistemleri geliştirilmesi sağlanmış bu da diğer bilim dallarındaki kavramların Türkçeleştirilmesi için bir

örnek oluşturmuştur. Çalışmanın kavramların Türkçeleştirilmelerinin yapılabilmesi için bir yöntem sunmuş olması çalışmanın niteliği açısından önemli bir unsur olarak görülmektedir.

İlk olarak turizm alanına özgü yapılmış olsa da Türk Dil Kurumu uzmanlarından alınan geri bildirimler ile Türkçeleştirildiği için kavramın kullanıldığı diğer bilim alanlarında da kullanımının uygun olduğu ve bu anlamda diğer yabancı kelimelerin de Türkçeleştirilmesine örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

TÜRK DİLİNİN YOLCULUĞU ve TÜRKÇENİN KORUNMASI

Diller, toplumların geçirdiği sosyokültürel değişimleri en bariz şekilde ortaya koyan öğeler olarak bilinmektedir. Dil, tek başına sadece bir kavram gibi görünse de dilin toplum içindeki değişimi ve bu değişime bağlı olarak zamanla etkilediği alanlar kavramın, aslında bir toplum için ne kadar önemli olduğunu gösterir niteliktedir (Şekil 1).

Şekil 1. Dilin Etki Alanları

Kaynak: Şekil literatür derlenerek yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Bir toplum için dil zenginleşmesinin karşılığı dilin yoksullaşması olarak ifade edilmektedir. Diller kendi öz kavramlarıyla kullanıldıkça, ülkenin aydınları başta olmak üzere farkındalık ile toplumu o dili işledikçe, kültürlerini özümseyip onları dillerine yansıtıkça dilin gelişeceği, zenginleşeceği ve mevcudiyetini nesillerce koruyacağı aşıkardır (Tosun, 2005:145; Yağmur, 2015:260; Temizyürek ve Sallabaş, 2020:4;).

Türkçe'de Latin harflerinin kabulüyle başlayan dil devrimi sürecinde, terim türetme ve dil kullanımı konusunda daha ciddi adımlar atılmış, yabancı dillerde üretilen terimlerin, Türkçe karşılıkları bulunarak kullanılmasına özen gösterilmeye çalışılmıştır. Dile karşı gösterilen duyarlılığın sonucu olarak Cumhuriyet'in ilk on yılında terimlerin Türkçe kullanımı ile ilgili köklü değişimler meydana gelmiştir. O dönemlerde Türkçeyi korumak için kurulan Alfabe Encümeni, Harf İnkılabı'nın gerçekleştiği 1928 yılından sonra, önce Dil Heyeti sonrasında ise Türk Dili Tetkik Cemiyeti (12 Temmuz 1932) olarak anılmaya başlamıştır. Cemiyet çalışmaları Mustafa Kemal Atatürk'ün belirlediği sistem ile ilerleyerek ilk resmi kurum ünvanını alarak çalışmalarına hız kazandırmıştır. 1933 yılında bugünkü adını alan Türk Dil Kurumu, Atatürk hayattayken gerçekleşen tüm kurultaylarda yabancı terimlerin Türkçeleştirilmesi konusunu

görülmüş, 1937 yılında ilk terim listelerinin yayınlanması ile birlikte Türkçe terimleri konusunda önemli adımlar atılmıştır (Zülfikar, 2011:97; Karaman, 2014:21; İlker, 2023:15). Güvendiği aydın insanlarla birlikte sürekli bu konu üzerinde çalıştığı bilinen Atatürk'ü hayattayken en çok meşgul eden konuların başında da Türkçeye sahip çıkma, terim üretme, Türkçeleştirmenin geldiği söylenmektedir (Zülfikar, 2021:168).

Türkçeye sahip çıkmak üzere yapılan çalışmalar 1960'lı yıllara kadar desteklerin zayıflamasından dolayı Atatürk dönemindeki gibi hızlı bir şekilde ilerlemese de onun vefatından sonra da devam etmiş, bir süre sonra hız kazanan bu değişimler ile birlikte pek çok terim Türkçeye uygun anlamlar ile kullanılması için hazırlanmıştır (Zülfikar, 2006:3; Levend, 2010:392; İlker, 2023:16). Özellikle Türk Dil Kurumu'nun 1970-1979 yılları arasında Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılıklar adlı çalışmaları Türkçede terim oluşturma, Türkçe terimbilim çalışmalarına yön verme, Türkçeyi koruyarak sözcük üretimi bakımından dikkat çeken çalışmalar arasındadır (Özcan, 2022:105).

Terim Kavramı ve Terim Yapma Yolları

Türklerin uzun yıllar önce bilim dünyasında yer almasıyla birlikte Arapça (bilim dili) ve Farsça (edebiyat dili) dilleri benimsenmiştir. Türkler, Arapça ve Farsça'dan Türkçeye çevirdikleri tıp, matematik, din ve astronomi alanlarının eserlerinde alana özgün terimler oluşturmuş, bu terimlerin zaman içerisinde sayısının giderek artmasıyla birlikte bilim alanlarında terim yapmanın sürekliliği sağlanmaya başlamıştır (Başkan, 1973:174; Zülfikar, 2011:152; Şaş, 2020:246 İlker, 2023:10).

Bir dili korumak, alanını genişletmek için atılan ilk adım terimlerle başlamaktadır. Terimler kavramların mana yükünü taşıyan sözcükler olarak ifade edilmektedir (Kahraman, 2017:138). Terimlerin başlangıç noktası olarak gösterilen sözcük; herhangi bir dilde kavrama karşılık gelen bir kodlama/etiket olarak tanımlanmaktadır. Sözcüklerin her bilişte uyandırdığı bir kavram söz konusudur. Sözcük ile ilgili kavrama getirilen anlamın uyuşmaması durumunda, anlamasını hedeflediğimiz kod açan kişi (öğrenci) ile kaynak kişi (öğretmen) arasındaki anlaşma da güç bir hale gelmektedir. İşte bu aşamada hedef kişi ile kaynak kişi arasındaki anlaşmayı zorlaştırmayan, kavraması kolay ve anlamı ile uyumlu olan herhangi bir sözcük, belirli bir alanda (bilim, sanat, vb.) kabul görerek terim haline gelmektedir (Zülfikar, 1991:154; Erkuş, 2010:73;). Terimler kısaca; bilim, sanat, spor ve meslek alanlarına ait kavramları adlandırmaya yarayan, çoğunlukla da o alan ve meslekle ilgili işi yapan kişilerce kullanılan sözcüklerdir (Göktolga, 2004:103; Aksan, 2007:40; Karaman, 2017:93; Minsafina ve Develi, 2021:185).

Terimlerin; bilimsel bir kavrama yönelik tek karşılığının bulunması, anlamlarının sabit olması, karşıladığı kavramı net, açık ve kesin bir biçimde iletmesi, halkın söz varlığında yer alması da bir süre halk ağzında kullanıldıktan sonra terim özelliği kazanabilecek yapıya sahip olması, çoğu zaman alanın uzmanı kişilerce oluşturulması, terimlerin genel özellikleri arasındadır (Zülfikar, 1991:20; Pilav, 2008:268; Şaş, 2020:246;). Bugün bir konuyu anlamamızı ve mantık çerçevesinde değerlendirmemizi sağlayan kavramların Türkçeye kazandırılıp izah edilmesi, toplum tarafından anlaşılabilmesi için açık bir şekilde tanımının yapılması gerekir. Belirli bir kavramı açıklamaya yarayan terimler olmazsa o konu ile ilgili bilgiler de etkili kullanılamaz. (Uysal, 2013:114; Demirkuş ve İlçin, 2016:386). Buradan yola çıkılarak da kavramların izahının ilk hali olan terimlerin, öz kültürüne hitap etmesi, anlaşılabilir bir niteliğe sahip olması, dilini koruyarak ilerleme temelli olması terimler ile ilgili yapılacak en doğru yorumlardan biridir. Anlatılmak istenen bilginin doğru bir biçimde dile getirilmesinde, sonraki çalışmalarda başvurulabilecek güvenilir bilgilerin aktarılmasında terimlerin rolü büyüktür (Uysal, 2011:11; Karadeniz, 2023:139). Önemi giderek artan bu terimler için geçmişten günümüze Türkçeleştirme yöntem çalışmaları yapılmaktadır. Çünkü, bir terim herhangi bir alanda kendiliğinden oluşamamakta,

oluşabilmesi için ise çözümleme, yaratın, ölçünleme gibi yöntem aşamalarından geçmesi gerekmektedir (Şaş, 2020:247). Türkçeye ve kültürümüze sahip çıkmak amacıyla turizm terimi için yapılmış Türkçeleştirme çalışmasına geçmeden önce farkındalık yaratılması için bugüne kadar yapılan bilimsel çalışmalar sonrası ortaya konan Türkçede terim oluşturma yöntemlerine göz atılmıştır. Yapılan bilimsel çalışmalardan hareketle Türkçede terim oluşturma yöntemleri yirmi maddede toplanmış ve bunlar 1. Türetme, 2. Örnekseme, 3. Tür değiştirme, 4. Genel dilden sözcük aktarma, 5. Ağızlardan sözcük aktarma, 6. Tarihi lehçelerden sözcük aktarma, 7. Çağdaş lehçelerden sözcük aktarma, 8. Birleştirme, 9. Kırpma, 10. Karma, 11. Genelleşme, 12. Başharfleştirme, 13. Eksiltme, 14. Uydurma, 15. İkilme, 16. Yansıma, 17. Geri oluşum, 18. Kopyalama, 19. Melezleme ve 20. Anlam aktarması olarak sıralanmıştır (Başkan, 1973:175; Çelik, 2020:27; Şaş, 2020:248; Tözlüyurt, 2021:8).

Karaman (2009:46) ve Karaman (2017:41)'in yukarıdakilere ek olarak farklı kaynakları da tarayarak oluşturduğu terim yapma yöntemleri de mevcuttur. Burada yer alan terim oluşturma yöntemleri dil içi terim ve diller arası/ çeviri odaklı terim oluşturma olarak 2'ye ayrılmıştır. Dil içi terim oluşturma yöntemleri; 1. Var olan kaynakların kullanımı (1.1. Çok anlamlılık: Anlam aktarımı, benzetme, düz değişme, eğretileme, 1.2. Eş Adlılık) 2.Var olan kaynakların değişimi (2.1. Dönüştürme, 2.2. Sıkıştırma: Başharfleme, kısaltma, Kırpma/kısalama, 2.3. Takılama/Türetme, 2.4. Özelleme, 2.5. Birleştirme/Birleşik terim oluşturma 3. Yeni kaynakların kullanımı (3.1. Oluşturum, 3.2. Ödünçleme) olarak adlandırılırken, diller arası/çeviri odaklı terim oluşturma yöntemleri ise 1. Açıklama, 2. Ödünç terim/ Ödünçleme 3. Ödünç terim yerine oluşturma (3.1. Oluşturum, 3.2. Ödünç Çeviri, 3.3. Birleştirme/Birleşik, Terim Oluşturma, 3.4. Özelleme, 3.5. Anlam Katma, 3.6. Niteleme, 3.7. Takılama/Türetme, 3.8. Dönüştürme, 3.9. Sıkıştırma: Kısaltma, Başharfleme, Kısalama" olarak adlandırılmaktadır (Özcan, 2022:108).

Terim yapma yollarını ele alan çalışmaların özelliklerine bakıldığında dikkat edilen en önemli husus, yöntemlerin dilin gerekliliği olan evrensel ölçüt ve ilkelere uygunluğunun yanı sıra millî gerekliliklere dayalı özelliklere de cevap veriyor olmasıdır. Terim oluşturma yöntemlerinin sayısına bakıldığında ise sahip olduğu imkanlar ile pek çok yolla yeni terimlerin Türkçeye kazandırılmasının mümkün olduğu görülmektedir.

Turizm Alanındaki Terimlerin Kökenleri

Turizmin gelişimi neredeyse tüm dünya ülkeleri tarafından ekonomi, kültür, coğrafya, sosyoloji gibi birçok güçlü bileşeni bir araya getiren önemli bir ülkesel kalkınma aracı olarak kabul edilmektedir (Çilginoğlu, 2018:180). Bunun yanı sıra turizm sektörü bugün faaliyet gösterdiği her alanda yapısı gereği bireysel farklılıkların yoğun olduğu, farklı kültürlerden bireyleri bir araya getiren dinamik bir sektör olarak da varlığını sürdürmektedir (Yazgan ve Oktay, 2022:881). Dolayısıyla farklı kültürlerin yoğun olarak bir araya gelmesi turist, personel, paydaş, akademi, kurum fark etmeksizin bu sektörde yer alan herkes için iletişimi de beraberinde getirmekte, çok kültürlü bir yapıda etkili iletişimin sağlanması içinse dil becerisi, seviyesi, kullanımı önem arz etmektedir.

Bugün her alanda olduğu gibi turizm alanında da yer alan birçok terim turizm terminolojisine yabancı dillerden geçmiştir. Turizm terminolojisinde yer alan bazı yabancı terimlerin kullanılması, uluslararası hizmet mantığından dolayı bir gereklilik olarak görülürken bazıları da tamamen alan akademisyenlerinin veya uygulayıcılarının terimleri yabancı dildeki haliyle tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır. Herhangi bir turizm teriminin yabancı dilde söylenmesinin dinleyici ve alıcı açısından daha bilinçli bir algı yarattığının düşünülmesi de Türkçe turizm terimlerinin tercih edilmemesinin sebeplerindedir. Tablo 1'de farkındalık yaratmak üzere

turizm terimleri arasında yer alan ve Türkçesi olmasına rağmen sıklıkla yabancı dildeki biçimleri tercih edilen bazı ifadelerin kullanımlarına yer verilmiştir.

Tablo 1. Yaygın Olarak Yabancı Dildeki Hali Kullanılan Türkçesi Mevcut Turizm Terimleri

Yabancı Dildeki Kullanımı	Türkçesi/ Açıklaması	Günümüz Kullanımı
Mutfak/ Servis		
Ganaj (Ganache-Fransızca)	Kek, pasta gibi tatlıların üzerine yayılan çikolata kreması.	Ganaj
Tül (Tuile- Fransızca)	Yemeklerin üzerine süs olsun diye eklenen ince, çıtır malzeme	Tül
Torşon (Torchon- Fransızca)	Mutfak bezi	Torşon
Chop Etmek,	Doğramak	Çop etmek
Brunuaz (Brunoise- Fransızca)	Sebzelerin küçük küpler halinde doğranması işlemi	Brunuaz
Mizanplas (Mise En Place-Fransızca)	Yemek ve servis öncesi yapılan hazırlık	Mizanplas
Benmari (Bain Marie- Fransızca)	Isıyla direkt temas etmesini istemediğimiz gıdalar için kullanılan bir ısıtma yöntem	Benmari
Blanch etmek (Blanching- İngilizce)	Gıdanın sıcak sudan alınarak hemen soğuk suya aktarılması	Blach etmek
Julyen Doğramak (Julliene- Fransızca)	Et ya da sebze gibi malzemelerin ince ve uzun şeritler halinde doğranması	Jülyen
Blend Etmek (Melanger- Fransızca)	Çatal veya kaşık kullanarak, çırpmadan daha az kuvvetli şekilde karıştırmak	Blend etmek
Al dente (İtalyanca)	Isırınca dişe hafif sertliği gelen yiyecek	Al dente
Kloş (Cloche- Fransızca)	Tabakların üzerine kapatılan tabak	Kloş
Dipfray (İngilizce)	Derin kızartma	Dipfray
Abuyer (Fransızca)	Servis ile mutfak arasındaki iletişimi sağlamakla görevli kişi	Abuyer
Şefindiş (Chafing Dish- İngilizce)	Üzeri kapaklı veya açık alttan ısıtılmalı büyük tepsi	Şefindiş
Surf and Turf (Sur'n turf- İngilizce)	Deniz ürünleri ve etin tek tabakta toplanması	Surf and Turf
Tekstür (Fransızca)	Kıvamı sayesinde üzerine konulan yemeğin daha çok duyuya hitap etmesini sağlayan içerik	Tekstür
On the rocks (İngilizce)	Bol buzlu alkollü içecek için kullanılan terim	On the rocks
Kat Hizmetleri		
Check-in (İngilizce)	Giriş	Check-in
Check-out (İngilizce)	Çıkış	Check-out
Do not disturb (İngilizce)	Rahatsız etmeyin	Rahatsız etmeyin
Bed and Breakfast (İngilizce)	Oda- kahvaltı	Bed and Breakfast
Housekeeping (İngilizce)	Kat hizmetleri görevlisi	Housekeeping
Time in (İngilizce)	Temizlik için odaya giriş saati	Time in
Time out (İngilizce)	Temizlik bitimi odadan çıkış saati	Time out
Konaklama		
Bellboy (İngilizce)	Müşterilere bagajları konusunda yardımcı olan personel	Bellboy
Resort (İngilizce)	Tatil Köyü	Resort
Full time (İngilizce)	Tam gün	Full time
Adisyon (Addition, Fransızca)	Hesap	Adisyon
Brifing (İngilizce)	Bilgilendirme	Brifing
Dublek (Fransızca)	İki katlı	Dubleks
Shorta Düşmek/ Overbooking (İngilizce)	Kapasiteden fazla rezervasyon durumu	Shorta düşmek/ Overbooking
Konferans (Conference-Fransızca)	Bilgi vermek amacıyla yapılan konuşma	Konferans
Part-time (İngilizce)	Yarım gün	Part-time
Rezervasyon (Reservare- Latince)	Yer ayırma	Rezervasyon
Staj (Fransızca)	Uygulamalı öğrenim	Staj
Yevmiye (Arapça)	Gündelik	Yevmiye
Otel (Hotel- Fransızca)	Konaklama imkânı sağlamak amacıyla kurulmuş işletme.	Otel
Resepsiyon (Reception- Fransızca)	Kabul yeri	Resepsiyon
Enformasyon (Fransızca)	Danışma, haberleşme	Enformasyon
Rekreasyon		
Animasyon (Animation- Fransızca)	Canlandırma	Animasyon
Roof Bar (İngilizce)	Çatı bar	Roof bar
Show (İngilizce)	Gösteri	Şov
Showman (İngilizce)	Gösteri adamı	Şovman
Talk Show (İngilizce)	Söz gösterisi	Tolkşov
Terapi (Therapie- Fransızca)	Tedavi, iyileştirme	Terapi
Spa (Sanitas Per Aquam- Latince)	Su terapisi	Spa
Banquette (Fransızca)	Ziyafet	Banket
Meeting (İngilizce)	Toplantı	Meeting
Scubadiving (İngilizce)	Tüplü dalış	Scubadiving
Camping (İngilizce)	Kamp yapmak	Camping
Destinasyon (Destination- Fransızca)	Varılacak olan yer	Destinasyon

Kaynak: Tablo literatür derlenerek yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Terimlerden de anlaşılacağı üzere Türkçe ve diğer yabancı terimlere karışık olarak kullanılan bu terimlerle ilgili akla gelecek ilk soru neden bu terimlerin tamamının Türkçe olarak kullanılmadığı olmalıdır. Örneğin, çalışan personelin mutfakta kullandığı birçok terim bugün yabancı kökenlidir hatta büyük çoğunluğu Fransızcadır ancak bu kelimelerin çoğunun yerine kullanılabilir pek çok Türkçe kelime de vardır. Ama çoğu şef ısrarla yabancı kelime kullanır ve altında çalışan personelden de aynı beklentidedir görüşü aslında Türkçeye sahip çıkabileceğini fakat işin kolayına kaçıldığı için çıkılmadığını göstermektedir (Çakıcı vd.,

2020:137). Bunun yanı sıra turizmin diğer bölümleri olan rekreasyon, konaklama, kat hizmetleri gibi bölümlerde başka dillerden Türkçeye pelesenk olmuş ve sıklıkla kullanılan yabancı kelimeler de Türkçenin yozlaşmasına sebep olmaktadır.

Özellikle turizm alanı uygulayıcıları Türkçe karşılığı kullanılabilen terimlerin yabancı dildeki karşılıklarını, belki kolaylıktan, belki de kendini bilgili gösterme çabası içinde olmaktan dolayı bir süre sonra dikkat etmediği için istemsizce bir harekete dönüşen bir biçimde sıkça kullanmaktadır (Çakıcı vd., 2020:138). Bu anlamda burada üzerinde durulması gereken konulardan biri de uygulayıcıların yanı sıra Türkçeye sahip çıkabilecek ve algıyı değiştirebilecek olan turizm alan akademisyenlerinin de Türkçe kullanımına alışarak, çalışmalarında ve bilimsel platformda yer aldıkları konuşmalarında Türkçeye yayılan yabancı terimlerden ziyade Türkçe kelimeler kullanmaya daha çok özen göstererek örnek olması olacaktır.

Turizm Alanındaki Yabancı Kökenli Terimleri Türkçeleştirme İhtiyacı

İnsanlığın ilk çağlarından bu yana meydana gelen siyasi ve toplumsal yapılarla ortaya çıkan dil ve kültürdeki değişimler, bugün doğal oluşum olarak kabul edilse de başka dilden alınan bir kelime, söz, terim, kavram türünden dil yapılarının aynen alındığı biçimde kullanılması, kaynak dilin anlambilim, sesbilim, yazım gibi kendi dil özelliklerini ve yapılarını bozmaktadır: Bu da mevcut dilde ifade, anlatım, gündelik hayat akışında dil kullanımıyla yazılı ürün ve eserlerde yazım sorunlarına sebep olabilmektedir. Bütün bunlar da dilde yozlaşmayı ortaya çıkarmaktadır. Bugün bakıldığında Avrupa dillerinden Türkçeye giren çok sayıda yabancı sözcüğün Türkçenin kurallarını sarsarak dili yozlaştırdığı aşıkardır (Tosun, 2005:137). Bu bakış açısı da zaman içerisinde Türkçeye sahip çıkmanın ne kadar önemli olduğunu göstermiş, bu sebeple de yabancı kökenli terimleri Türkçeleştirme ihtiyacı giderek artmıştır, artması da gerekmektedir.

Kök ve ek zenginliği görmezden gelinip, batıdan gelen kelimeler, ekler ve terimler ile varlığı daha da sıkıntıya giren Türkçenin üretkenliğine destek olunmadıkça, yabancı dilleri kelime hazinemize hızlıca alarak onlara direnç göstermedikçe Türkçe batılılaşma tehlikesinden kurtulamayacak, geçmişten günümüze varlığını sürdürmeyi başarmış bir dil giderek daha da yozlaşmaya başlayacaktır (Zülfikar, 1991:151). Bu sorun geçmişte dilin genel kelime yapısına etki ederek ortaya çıksa da bugün sıklıkla kullanılan terimlerine de etki etmeye başlamıştır. En önemli sebepleri arasında terimlerin dahi başka dillerden aynen aktarılarak Türkçenin tehlikeye girmesi yer almaktadır.

Alan açısından Türkçeleştirmenin neden önemli olduğu konusuna değinmek gerekirse turizmde çalışan personelin bile Türkçe kelimelere olan ihtiyacından söz edilebilir. Sektörde kullanılan kelimelerin Türkçe karşılıklarının olmaması, havalı gelmesi, hızlı ve kolay anlaşılır olması, belli bir süre sonra standartlaşması gibi sebeplerle genellikle İngilizce veya Fransızca kökenli kelimelerin ağırlıkta olduğunu belirten turizm personeli yozlaşmış ve halk arasında bilinen adıyla plazalaşmış bir dil kullanmak durumunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Fakat aynı personel, kullandıkları kelimelerin yerine Türkçeleri olsa memnuniyetle kullanacaklarını, alışılmış ve kalıplaşmış şeylerden vazgeçmek zor olsa da Türkçe terim kullanımı ile ilgili çalışmalar yapıp desteklendiği ölçüde Türkçe'nin hak ettiği değeri ve kullanımı göreceği konusunda görüş bildirmişlerdir (Zülfikar, 1991:151; Çakıcı vd., 2020:138). Birebir personel ile görüşülerek edinilen bu bilgiler bize turizm alanında yabancı kökenli kelimelerin Türkçeleştirilerek Türkçeye katılması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Buradan hareketle giderilmesi gereken en büyük sıkıntı Türkçe karşılıkları bulunmayan kelimelerin zaman alacak olsa da vazgeçmeyip, üzerinde çalışarak Türkçelerinin kullanılmasının sağlanmasıdır. Ayrıca

sadece turizm alanında değil genel olarak ülkemizde bulunan hemen hemen her alanda giderek artan kavram ve terim kargaşası da Türkçeleştirmeye duyulan ihtiyacı giderek artırmıştır.

Bugün eğitim- öğretimimizi bile zorlayan durumlardan en önemlileri arasında terim çokluğu ve kalabalıklığı yer almakta, bir kavrama karşılık gösterilen ve Türkçe anlamı dışında kullanılan birçok terim, anlatımda kargaşa yaratarak hukuki sorunların doğmasına bile yol açacak bir seviyeye gelmiştir. Bu problemlerin yanı sıra Türkçeye karşılık olarak türetilen bazı terim yapılarının Türk dilinin kurallarına uygun olmadan türetilmesi hem akademik hem uygulama çalışmalarını olumsuz yönde etkileme kapasitesine sahip olmuştur. Buradan hareketle bundan sonraki süreçte yapılacak en ulvi görev hiçbir dilde görünmemesine rağmen Türkçeye bu denli işleyen terim farklılığına son vererek Türkçe terimlerde istikrarlı bir şekilde birleşmek olacaktır (Şaş, 2020:245; İlker, 2023:39).

Offshoring Kavramı ve Turizm Alanındaki Kullanımı

Bir ülkede yer alan işletmenin üretiminin bazı aşamalarını ülke dışında kendisine ait başka bir alanda gerçekleştirme süreci offshoring olarak ifade edilmektedir (Trefler vd., 2005:37; Wood, 2008: 37; Aksoy, 2023:442). Hemen hemen her sektör için bugün rekabet aracı olarak görülen offshoring, kaliteden ödün vermeden ucuz iş gücüyle hizmet vermek isteyen işletmelerin odaklandığı avantajlı bir uygulama olarak adlandırılabilir. Küresel pazarda rekabet aracı olarak görülen offshoring kavramı, az gelişmiş ülkelerde yer alan düşük ücrete rağmen kaliteli hizmet algısıyla birlikte işletmelerin avantaj konumuna gelmesine olanak sağlayan bir uygulama olarak da görülmektedir (Cadarso, 2010:1683).

Aslında bu kavram, yüzyıllardır süregelen ticaretten çok farklı değildir. Bilinen ürün ticaretinin, üretim aşamalarının genelleştirilmiş halidir. Örnek verilecek olursa, Çin'de insan gücü "ucuz" olduğundan, Çin, üretimin insan gücüne dayanan aşamalarını Amerikan şirketlerine satabilmektedir. Başka bir deyiş ile şirketler üretim planlarının bir kısmını Çin'de yapacak şekilde değiştirmektedir. Benzer şekilde Hindistan zaman ve emek gerektiren kalifiye insan gücü konusunda uzmanlaşmış durumda olup, pek çok şirket programlama ve çağrı merkezi gibi işleri Hindistan'da yaptırmaktadır.

Turizm alanında dış kaynak kullanımı kadar yer edinemeyen fakat medikal turizm, çağrı merkezi (call center), işletmelerin satış merkezi gibi alanlarda kullanılan offshoring İrlanda, Hindistan, Filipinler gibi ülkelerde çağrı merkezi olarak görünürken, başka bir turizm faaliyeti olarak adlandırılan medikal turizmde de aciliyet gerektirmeyen operasyonlarda (estetik) müşterilerine hem daha iyi hizmet verilmesi hem de maliyet azaltımı yoluna gidilmesinden dolayı tercih edilen bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır (Barry ve Welsum, 2005; Turner, 2010). Örneğin turizm alanında düşündüğümüzde İrlanda cazip iş gücü hacmi ile büyük bir çağrı merkezi alanı olarak düşünülür ve yapılan araştırmalara göre yüzdelik dilimde çağrı merkezi temelli faaliyetlerinin % 16'sını seyahat ve turizm (Travel and Tourism) alanında yapar. Ayrıca, personel ücretlerinin giderek artış gösterdiği yerlerin aksine Hindistan ve Filipinler İrlanda gibi düşük ücret ile çağrı hizmeti veren bu yerler ekonomik gelişme fırsatı olarak da görülmektedir (Garner, 2012:13).

Turizm sektörü içerisinde offshoring uygulamasının öncelikli kullanım alanları konaklama, seyahat, medikal turizm, çağrı merkezi, ulaşım alanları olarak sıralanabilir. Uygulamaya gidilmesindeki öncelikli amaç maliyetleri düşürerek, işletmenin kâr oranını arttırmak olsa da kaliteden ödün verilmemesi de turizmde yer alan offshoringin kullanılmasının temel sebepleri arasındadır (Garner, 2004:11; Demiroğlu, 2008:21; Turner, 2010:44; Kuzkaya vd., 2023:239; Tutgun ve Künc, 2023:1770). Aynı zamanda hizmet offshoringi olarak da adlandırılan bu uygulama ucuz iş gücüne rağmen en yüksek bilgi ve iletişim teknolojilerinden de bünyesinde barındırmaktadır.

Bu haliyle işletmelerin dikkatini çeken offshoring için pazarda uygun maliyetler ve yüksek kar oranları ile lider konumuna gelmek isteyen işletmelerin kullandığı bir yönetim aracıdır yorumu yapılabilir (Trefler vd., 2005:38; Ekici ve Kocalar, 2021:284; Aksoy, 2023:441).

Aslında kavramsal olarak pek yer verilmese de turizm sektöründe kavramının bu kadar sıklıkla kullanılmasına rağmen literatürde daha önce Türkçe karşılığına rastlanılamaması, Türkçeye olan önemin farkına varılmasını sağlayacağı için bu çalışmanın yapılmasını gerekli kılmıştır. Öncelikle turizmde Türkçeleştirilmeye çalışılan kavramın diğer bilim alanlarında da (işletme, yönetim vb.) herhangi bir Türkçe kullanımının olmamasının çalışmayı daha da önemli ve ilgi çekici hale getirdiği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Özellikle kavramların Türkçeleştirilmesinde, belirlenmiş kurallar, uygulanan herhangi bir yöntem ve mantık sistemine bağlı bir çalışma olmadığı görülmüştür (Demirkuş ve İlçin, 2016:387). Fakat bu çalışmada olgu ya da olayların kavramları derinlemesine ele alarak izlenen bir araştırma süreci olmasından yola çıkılarak nitel araştırma yöntemi kullanılmış, çift taraflı uzman görüşüne başvurulmuş (Yıldırım ve Şimşek, 2021:41) Türkçeleştirme yöntemi oluşturulmuş, bu anlamda çalışma diğer bilim alanları için de örnek teşkil etmiştir. Çalışmadaki temel kavramın Türkçeleştirilerek terim haline getirilmesi Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde görev yapan hem dil uzmanları (Türk Dili ve Edebiyatı) hem de konu ile ilgili alan uzmanları (turizm akademisyenleri) görüşleri alınarak çift yönlü olarak gerçekleştirilmiştir.

Terim oluşturmada bir başka önemli unsur ise oluşturulacak terimin kendine yakın diğer terimlerle ilişkisidir (Karaman, 2009:56). Bu sebeple literatürde birlikte kullanılmasından da yola çıkılarak, Dış Kaynak Kullanımı (Outsourcing) kavramı da göz önünde bulundurulmuş, iki kavramın birlikte kullanıldığı anda, (kavramın anlamı öncelikli olmak üzere) kulağa da hitap etmesi açısından Türkçeleştirme aşamasında bu hususa da dikkat edilmiştir. Ayrıca ilk olarak turizm alanındaki offshoring kavramından yola çıkılmasına rağmen, TDK uzmanlarının da görüşü ile tüm literatüre hitap etmesi açısından, genel bir Türkçeleştirme yapılmaya çalışılmış, önerilen terimlerde de kavramın genele hitap etmesine özen gösterilmiştir. Tüm bu ayrıntılar dikkate alınarak kavrama belirli alternatif Türkçe kelimelerin getirilebilmesi için Türk Dil Kurumu uzmanları ve turizm yönetim akademisyenleri ile aynı anda bir araya gelinmiş, kavramın Türkçe temeline inilerek uygun olabileceği düşünülen üç Türkçe kavram karşılığı geliştirilmiştir.

Araştırmacı tarafından offshoring kavramının tanımı, alandaki kullanım durumu ve TDK uzmanlarından alınan görüşler ile Türkçe karşılıklar eklenerek oluşturulan form, hem dil (114 kişi) hem de konu ile ilgili alan (118 kişi) uzmanlarına görüşlerinin alınması amacıyla çevrimiçi ve yüzyüze iletilmiştir. Çift yönlü olarak gerçekleştirilen çalışma esnasında uyumsuzluk olmaması açısından katılımcı sayıları her iki taraf için de yakın tutulmaya çalışılmıştır. Uzmanlara, formda verilen kavramsal açıklamanın araştırmacı tarafından önerilen ifadeyi karşılayıp karşılamadığı (uygunluğu) sorulmuş, Türkçe karşılığın uygun bulunmaması durumunda önerilerinin neler olabileceğinin belirtilmesi için görüşme formunda yer alan kavramlar arasına diğer seçeneği de konulup alana en uygun Türkçe terimin kazandırılmasına özenle çalışılmıştır. Geri bildirimlerin alınmasının uzun bir döneme yayılmasından dolayı 2020 yılında çalışılmaya başlanan bu çalışma 2024 yılı içerisinde tamamlanabilmiştir.

Bu çalışma için Ondokuz Mayıs Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 117/04/2020 tarih ve 2020/216 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

BULGULAR

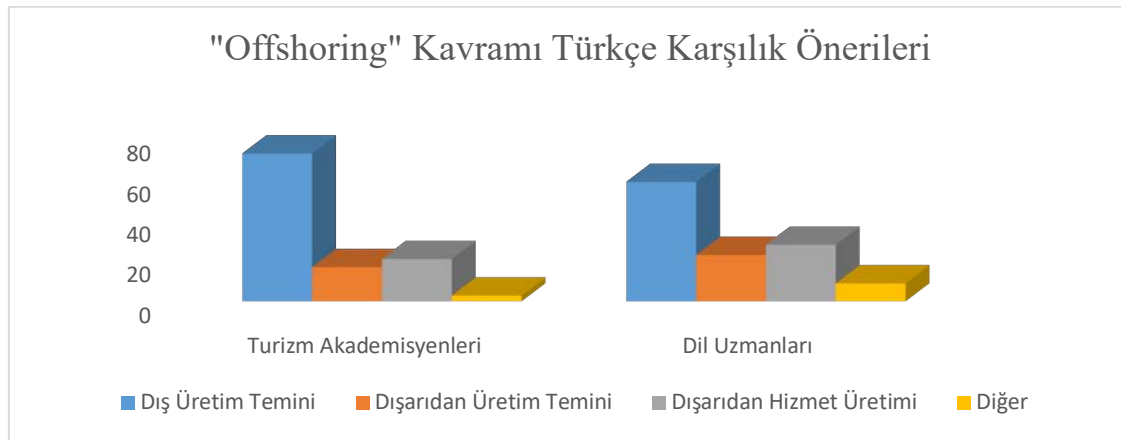
Çalışma kapsamında dil ve alan uzmanlarına verilen Türkçeleştirme formlarının toplanarak analizi gerçekleştirilmiştir. Dil ve alan uzmanlarının çeşitli mantık sistemleriyle TDK uzmanları ile geliştirilen üç Türkçeleştirme önerisine verdikleri katılım oranları belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırma sonucunda uzmanlar tarafından verilen cevaplar doğrultusunda Offshoring teriminin Türkçe karşılığının Dış Üretim Temini olarak adlandırılmasına karar verilmiştir. Offshoring için önerilen Dış Üretim Temini terimi, literatürden edinilen kavramsal bilgiler ve TDK uzman görüşleri kararı ile terim yapma yollarından tercüme yoluyla kazanılmış bir terim olarak kabul edilirken İngilizcedeki anlamı dikkate alınarak da örneksime olarak adlandırılmıştır (Şaş, 2020).

Tablo 2. Kaynaklarda Yer Alan Offshoring Kavramı Türkçeleştirilmesine Yönelik Uzman Görüşleri

	Turizm Akademisyenleri	Dil Uzmanları
Dış Üretim Temini	73	59
Dışarıdan Üretim Temini	17	23
Dışarıdan Hizmet Üretimi	21	28
Diğer	3	9
Toplam	114	118

Grafik 1. Kaynaklarda Yer Alan Offshoring Kavramı Türkçeleştirilmesine Yönelik Uzman Görüşleri Grafik Gösterimi

Türkçe karşılıkların uygun bulunmaması durumunda formda yazılan diğer seçeneğine turizm akademisyenleri (4 kişi) ve dil uzmanları (7 kişi) alternatif olarak sınırdışı üretim, dış yapım, uzaktan üretim, üretim dış desteği, uzaktan destek temini, taşınabilir hizmet üretimi, dış temin gibi öneriler getirmiştir. Aslında bu önerilerdeki kişi (11 kişi) sayısına bakılarak formda yazan Türkçe karşılıkların çalışmada yer alan uzmanların çoğu tarafından kabul gördüğü söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada daha önce hem yöntemine hem de alanında herhangi bir örneğine rastlanılmamış olan bir kavramın Türkçeleştirilmesinin yanı sıra, kavramın Türkçeleştirilmesinde uygulanan yöntem ve kurallar da gösterilerek bundan sonraki çalışmalar için uygulanabilecek yeni mantık

sistemleri aktarılmıştır. Kavramların bilinçsiz, yanlış ve öz kelimeleri dışında yabancı bir kavramla kullanılmasının önüne bu mantık sistemleriyle büyük ölçüde geçilebileceği düşünülmektedir. Çalışmada, offshoring (Dış Üretim Temini) kavramının Türkçeleştirilmesi aşamasında nasıl bir yol izlendiğinin yanı sıra Türkçe'nin önemi, bu anlamda geçirdiği evreler, terim yapma yöntemleri, turizm alanına ait kavram tanımı, özellikleri ve uygulanma alanları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu amaçla öncelikle TDK uzmanları, sonrasında ise hem dil hem alan uzmanlarından alınan geri bildirimler ile Türkçe kaynaklarda dahi şimdiye kadar İngilizce olarak geçen Offshoring kavramı yerine kullanımı Türkçe olan Dış Üretim Temini terimi karşılığı getirilmiştir. Yapılan çalışma ile yabancı-yeni kavramların Türkçeleştirilmesinin önemi daha da ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak kavramların Türkçeleştirilmesinin mantık sistemleri belirlenmiş, bu doğrultuda bundan sonra terimlerin Türkçeye kazandırılması için uygulanacak yöntem ve kuralların geliştirilmesi sağlanmıştır. Böylece kavramların yanlış, eksik, bilinçsiz kullanımı büyük ölçüde engellenebilecektir.

Konu ile ilgili dil ve alan uzmanları tarafından offshoring kelimesine Türkçe karşılık olarak kabul edilen Dış Üretim Temini kavramının TDK'nın terim kılavuzuna eklenmesi amacıyla teklif edilmesi öngörülmektedir. Böylece Türkçe karşılığı bulunmayan offshoring kelimesinin bu çalışma ile birlikte Türkçeye kazandırılması resmi olarak da sağlanmış olacaktır. Ayrıca Türkçe literatüre offshoring olarak giren ve genel itibarıyla de bu hali ile kullanılan kavramın yapılan bu çalışmada Türkçeleştirilerek Dış Üretim Temini (DÜT) halini almasının bundan sonraki akademik çalışmalara yardımcı olarak kavramın Türkçe olarak yaygınlaşmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Ancak yapılacak işlerin en başında önceliği bilim insanlarına vermek suretiyle gencinden yaşlısına, en üst mertebedeki işi yapandan en aşağıya kadar toplumun her kesimine konunun önemini anlatmak, Türkçenin içinde bulunduğu sıkıntıları belirterek Türkçeye sahip çıkılmasını sağlamak gelmektedir. Her ne kadar sanki Türk Dil Kurumu tek başına sorumluymuş gibi görünse de terim türetme, türetilen terimleri yayma, halk arasında terim birliği sağlama bu kurumun tek başına yapacağı bir işten ziyade bilim insanlarının, sanatçıların, öğretmenlerin, kurumların destek ve katkısıyla ilerlenebilecek görev ve sorumluluk olarak algılanmalıdır. Herhangi bir katkıda bulunmadan bu kadar önemli bir konu ile ilgili istenilen seviyeye varılamayacağı aşikardır. Bu nedenle;

Alana getirilecek en önemli öneri aslında ülkenin tamamını kapsayan bir öneridir. Türkçenin kullanımı ile ilgili farkındalık çalışmaları yapılması, tüm eğitim kurumlarının bilinçlenmesi sağlanarak bu anlamda hem personel hem turist fark etmeksizin Türkçeyi kullanan herkese eğitimler verilmesi de en önemli amaçlardan olmalıdır. Bu anlamda bilim insanlarının kavramları öğretirken veya kullanırken doğru ve yaygın olan Türkçe terimleri seçmesi, doğru bulmadıkları terimlerin ise Türkçelerinin ne olabileceği üzerinde önerilerde bulunarak kullanımının yaygınlaşmasını sağlaması ile ciddi adımlar atılabilir.

Yabancı dillerle karşılaşıldığı zaman Türkçeye sahip çıkmak üzere sistemli olarak Türkçe terim türetmenin yollarını ortaya koymak ve terim yapma yollarını da bu zorluklarla karşılaşan herkese öğretmek, Türkçeyi yaşayacağı tehlikelerden korumak için atılacak en önemli adımlardan birisidir. Bu anlamda hem Türk dili çalışmalarının en yetkin resmî kurumu olan TDK hem de turizmin bel kemiği olarak anılan Turizm Bakanlığı üst yöneticilerinden alınan desteklerle Türkçe kullanımına olan özen yaygınlaştırılabilir. Bu anlamda 2020 yılından itibaren çalışmalarına devam eden ve neredeyse tüm turizm akademisyenlerinin içerisinde olduğu, TDK'nın da sonuna kadar desteklediği, Turizmde Türkçe'nin Korunması Projesi'nin uygulamaya konulduğu andan itibaren turizmde gereksiz yabancı dil kullanımının önüne geçerek, farkındalık yaratacağı düşünülmektedir.

Farklı terim kullanımlarının (Tablo 1) albenisine kapılarak yapılan hatalar devam etse de Türkçe terimlerle çeşitli bilim kavramlarının daha kolay öğretildiği, yabancı kelimeleri ezberlemek yerine bilim alanlarına ve kavramlara ait Türkçe terimleri özellikle Türkçe konuşan bireyler olarak öğrenmenin daha kolay olduğu unutulmamalıdır. Başka bir deyişle, Türkçe kurallara göre oluşturulmamış terimlerle Türkçeye ait bir bilim, kültür, sanat, yönetim dilinin oluşmasının zor olacağına farkına varılması gerektiği günümüzde, her alanda ön planda olacak olan dil kullanımının Türkçe olması gerektiği vurgusu sıklıkla dile getirilmeli, terimlerin Türkçeleştirilmesi için Türkçe terim oluşturma işlemlerine yönelik çalışmalara daha fazla ağırlık verilmelidir.

En önemlisi bugün Türk Dil Kurumu'nun kurucusu ve koruyucusu olan Gazi Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren önemli kurucular (İsmet İnönü, Samih Rifat, Ruşen Eşref Ünaydın, Celal Sahir Erozan, Y. Kadri Karaosmanoğlu) ve başkanlar (Esat Sagay, Reşit Galip, Refik Saydam, Hikmet Bayur, Abidin Özmen, Saffet Arıkan, Hasan Ali Yücel, Reşat Şemsettin Sırer, Tahsin Banguoğlu, Avni Başman, Tefrik İleri, Hakkı Tarık Us, Macit Gökberk, Agah Sırrı Levend, Gündüz Akıncı, Şerafettin Turan, Hasan Eren, Ahmet Bican Ercilasun, Hamza Zülfikar, Şükrü Haluk Akalın ve Mustafa S. Kaçalın, Gürer Gülsevin) tarafından geliştirilmeye ve yayılmaya çalışılan Türkçe'nin korunmasının ve gelecek nesillere en saf haliyle taşınmasının Türk olmaktan gelen bir sorumluluk olduğunun farkına varılarak bu anlamda milletçe ciddi bir yol katedilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 17.04.2020 tarih ve 216 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Kaynakça

Aksan, D. (2007). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. (2. baskı), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Aksoy, S. (2023). Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımlarında Yeni Bir Yön Olarak Reshoring, *Politik Ekonomik Kuram*, 7(2), 440-471.

Balaban, A. (2015). Yabancı Kelimelere Karşılık Bulmada Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(8), 573-596.

Başkan, Ö. (1973). Terimlerde Özleşme Sorunu, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 21(1973-1974), 173-184.

Cadarso, M. Á., López, L. A., Gómez, N., and Tobarra, M. Á. (2010). CO2 Emissions of International Freight Transport and Offshoring: Measurement and Allocation, *Ecological Economics*, 69(8), 1682-1694.

- Çakıcı, S., Mercan, O., Moumin, E., ve Sünnetçioğlu, S. (2020). Profesyonel Mutfaklarda Kullanılan Dil, Yabancı Terimler ve Türkçe Kullanımı Üzerine Nitel Bir Araştırma, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 127-142.
- Çelik, M. (2020). Türkçe Sözlükte Yer Alan Tiyatro Terimleri Üzerine, *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 26-49.
- Cılinoğlu, H. (2018). Sağlık Turizminin Temel Özellikleri, Eğilimleri ve Pazarın Küreselleşmesi Üzerine Bir Değerlendirme, *Electronic Turkish Studies*, 13(22), 179-192.
- Demirkuş, N., ve İlçin, M. (2016). Yabancı-Yeni Biyolojik Kavramların Türkçeleştirilmesi ve Sanal Ders Materyalinin Hazırlanması, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 383-410.
- Demiroğlu, U. (2006). Offshoring Of Service Jobs, *Central Bank Review*, 1, 17-63.
- Ekinci, S., ve Kocalar, A. O. (2021). Ortaklaşa Rekabet Coğrafyası ve Yersiz Üretim, *International Journal of Geography And Geography Education*, 44, 282-295.
- Erkuş, A. (2010). Psikometrik Terimlerin Türkçe Karşılıklarının Anlamları ile Yapılan İşlemlerin Uyumsuzluğu, *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 1(2), 72-77.
- Garner, A. (2004). Offshoring in The Service Sector: Economic Impact and Policy Issues, *Economic Review-Federal Reserve Bank of Kansas City*, 89(3), 5-38.
- Göktolga, O. (2004). Bilim Terimlerinin Türkçeleştirilmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(8), 103-111.
- Gülsevin, G. (2011). Türk Dil Kurumu'nun Türkçe'de Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü, *Türk Dili*, 712, 299-308.
- Gülsevin, G. (2015). *Dil Kirliliği Sorunu*, (Editör) Gülsevin G ve Boz, E: Türkçenin Çağdaş Sorunları içinde (s.135-164) Ankara: Gazi Kitabevi.
- İlker, A. (2023). *Türk Dünyasında Terim Çalışmaları* (1. Baskı), Ankara: Türk Dil kurumu Yayınları.
- Kahraman, M. (2017). Türk Dilinin Terimsel Gelişim Sürecine Tarihî Bakış, *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 1(1), 137-160.
- Kara, I. (2022). *Bir Felsefe Dili Kurmak Modern Felsefe ve Bilim Terimlerinin Türkiye'ye Girişi* (5. Baskı), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karadeniz, Y. (2023). Türk Dünyasında Terim Çalışmaları. *Avrasya Terim Dergisi*, 11(3), 139-142.
- Karaman, B. I. (2017). *Terimbilimi* (1. Baskı), İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınevi.
- Karaman, B. İ. (2009). Terim Oluşturma Yöntemleri, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 57(2), 45-59.
- Karaman, B. İ. (2014). Atatürk ve Türk Terim Devrimi: Coğrafya Terimlerinin (Yeniden) Türkçeleştirilmesi. *Bilgi*, 69, 89-126.
- Kuzkaya, Ü., Işık, F., ve Sözen, M. E. (2023). Sektörel Paydaşlar Perspektifinden Alanya'da Medikal Turizm. *Uluslararası Ekonomi Siyaset İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 6(4), 236-250.
- Levend, A. S. (2010). *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri* (4. Baskı), İstanbul: Dil Derneği Yayınları.
- Minsafina A. I., ve Develi H. (2021). Karşılaştırmalı Olarak Türk Dillerinde Bilimsel Terimlerin Dil Yapıları, *Modern Oriental Studies*, 3(2), 13-23.
- Onaran, O. (2011). Nijat Ozon'un Ardından, *Sinema Araştırmaları Dergisi*, (2)1,105-107.

- Özcan, O. (2022). Terim Oluşturma Yöntemleri Bağlamında Türk Dil Kurumu'nun Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılıklar Adlı Çalışmalarındaki Terimler Üzerine Bir Değerlendirme, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 105-120.
- Pilav, S. (2008). Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri ve Önemi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 267-276.
- Öz, S. ve Özcan, O. (2023). Türk Dil Kurumu'nun Süreli Yayınlar Veri Tabanındaki Sinema Terimlerinin Oluşturulma Yöntemleri Üzerine Bir İnceleme, *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 32, 420-431.
- Şahin, H. (2006). Terimlerin Genel Dile Yansımalarına Dair Bazı Gözlemler, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(20), 123-129.
- Şaş, A. K. (2020). Türkçede Terim Oluşturma Yolları ve Bilişim Terimlerinin Oluşum Süreçleri, *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 242-256.
- Temizyürek, F., ve Sallabaş, M. E. (2020). Türk Dünyasından Gelen Öğrencilerin Türkiye Türkçesi Metinlerine Yönelik Tutumları, *Bilig*, 95, 1-26.
- Tosun, C. (2005). Dil Zenginliği, Yozlaşma ve Türkçe, *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(2), 136-154.
- Tözluhurt, Z. (2021). Türkçe Sözlükteki Türkçe Futbol Terimleri Üzerine Bir İnceleme, *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 8-16.
- Trefler, D., Rodrik, D., and Antràs, P. (2005). Service Offshoring: Threats and Opportunities with Comments and Discussion, *Brookings Trade Forum*, 1, 35-60.
- Turner, L. (2010). Medical Tourism and The Global Marketplace in Health Services: Us Patients, International Hospitals, and The Search for Affordable Health Care, *International Journal of Health Services*, 40(3), 443-467.
- Tutgun, S., ve Künc, S. (2023). Sağlık Turizmi Gelirleri ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin Fourier Yaklaşımı ile Ampirik Olarak İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 11(3), 1769-1791.
- Uysal, H. (2013). İlk Dönem Türkçeleştirme Çalışmalarında (1932-1950) Öyküntü Yöntemi (Calque) ve Örnekleri, *Türkoloji Dergisi*, 20(2), 111-134.
- Wood, R. (2008). Globalization and Tourism: Mapping the Terrain, *Tourism Recreation Research*, (33)1, 106-108.
- Yağmur, K. (2015). Hollanda'da Türkçe Konuşurlarında Dili Koruma ve Değiştirme Kalıpları, *Bilig*, 74, 259-286.
- Yazgan, I., ve Oktay, K. (2022). Konaklama İşletmelerinde Çalışan İş Görenlerin Yabancı Dil Becerilerinin Geliştirilmesi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 879-897.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (12. Baskı), Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Zülfikar, H. (2006). *Terim Sözlükleri ve Çalışmaları ile İlgili Bibliyografya*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Zülfikar, H. (2011). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları* (2. Baskı), Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.